

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ALI PREJMEJO VOJNI DOBIČKARJI ZASLUŽENO KAZEN?

KONGRESNE PREISKAVE NAJBRE NE BO!

Vse pojde regularno pot.

Washington, D. C. (Federated Press). — Kongresni zbornični predsednik Gillette, vodja republikanske večine Mondell in Phil Campbell, predsednik zborniškega odbora za dnevni red — velika trojica republikancev v zbornici — je s parlamentarnimi potezami dosegla, da je bila porazna rezolucija kongresnika Royal Johnsona, ki je določala, da kongresni odbor preišče vojno dobičkarstvo in tako odkrije vse korupcije. Pot je zdaj odprta za veleporoto, ki je za seval justični tajnik Daugherty. Tisti, ki so sledili vsem dogodkom, so prepričani, da bo Daugherty vodil vročo navidezno bitko in da kadar pomeha grmenje in se razkadi dim, da bo nekaj nezmatnih profitarjev spoznalnih krivim.

Stvar je takale: Preveč milijonarjev, ki so dajali v oba kampanjska sklada, v demokratičnega in republikanskega, je prizadetih zaradi tega škandala, in zavoljo tega je težko izvesti vestno in natančno preiskavo. V Washingtonu je znano, da bi prava preiskava zapletla nekatere uradnike Wilsonove administracije v stvar. Zadelo bi tudi par tucatov ožjih političnih podpornikov, število "dubovitih mož", ki radi nastopajo kot človekoljubi in so ponosni na svoj 100-odstotni patriotizem. Prišlo bi na vrsto tudi oskoda dva tuceta milijonarjev, ki so odbežili v vojnem času, ker so posegali po narodovih skladi, ko je bil narod v vojni.

Nedokazano se niso upali uvesti preiskave o vojnem dobičkarstvu, kajti nekateri člani Wilsonove administracije so bili namazani s smolo in A. Mitchell Palmer, neustrašen pravdnik proti vsem radikalnim gibanjem, je bil ravno v senatu obtožen kriminalne slozabe uradne moči pri prodaji lastnine Bosch Magnet kompanije, to je korporacije, pri kateri je bil sam zainteresiran.

Republikanci bi se radi nastopili samo proti demokratom zaradi političnega učinka, ali ne upajo se, kajti grafiarji ob času Wilsonove administracije so delili ženerozno plen s prominentnimi republikanci. Ako se nastopi proti tem demokratom, tedaj groze, da potegnejo v kašo tudi svoje republikanske prijatelje. Prizadeti republikanci zavzemajo visoka in odlična mesta v "sovjetih" stranke. Nekateri sede prav blizu članov kabineta. In tako ni izključeno, da bo preiskava justičnega tajnika, od katerega prihaja šuden duh zaradi Morsejeve afera, dosegla tudi tiste, ki so na "zgornjih klinih lestvice". In nekateri stoji precej visoko na zgornjih lestvicih klinih. Dva člana Hardingovega kabineta sta napravila dobiček, čeprav se nista udeležila vojnih sleparij, najmanj en član Wilsonovega kabineta bi bil pa obtožen, ako se vsi dokazi predložijo pošteni veleporoti in nezainteresiranemu javnemu tožitelju.

Prve škandale je odkril Tutsum Borglum, newyorški podobar, katerega je Wilson imenoval izrednim preiskovalcem, ko je preiskaval delo letalske divizije. Borglum je bil kmalu odstavljen, ko je odkril precej grafta in izdelovanje poročila je bilo poverjeno Charles Evans Hughesu, ki je opral vse v svojem poročilu. In posledica poročila je bila, da ni bil nihče obtožen dobičkarstva.

Kongresnika Johnson in Woodruff, oba vojna veterana, ki sta se udeležila ekspedicijske v Evropo, sta zahtevala kongresno preiskavo, po kateri bi bil celo izprašan justični tajnik. In tej preiskavi so republikanci sami zastavili pot. Daugherty bo zdaj lahko zadržal evidenco, ne da bi se bilo treba bati, da se odkrije.

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsek dan. Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"?

V KANADI TUDI PLAČUJEJO BIVŠE VOJAKE S POLIČNISKIMI KOLLI

Toronto Ont., Kanada. — Armada brezposelnih dosluženih vojakov, ki je korakala v Ottawa k ministrskemu predsedniku M. Kingu, se je vrnila 7. t. m. v Toronto in tu je prišla v konflikt s policijo v Centralnem parku, kjer se je vršil shod organizacije domačin bivših vojakov. Policija so se navallili na brezposlece in neusmiljeno mahali s koli po glavah dosluženih vojakov. Več veteranov je bilo ranjenih. Kanadska vlada je obljubila pomoč brezposlecom.

RUSIJA JE ZAVRGLA AMERIŠKE ZAHTEVE.

Čiherin pravi, da nadaljnih kompromisov in koncesij ne bo več.

SOVJETI NE PREKLIČUJEJO GENOVŠKE KONFERENCE.

Berlin, 8. jun. — Jurij Čiherin, ruski komisar za zunanje zadeve, ki se muči v Berlinu, odkar je došel iz Geneve, je večerj v intervjuju z ameriški poročevalci izjavil, da Sovjetska Rusija zavrže vse zahteve ameriške vlade za nadaljnje garancije kot cenó priznanja, da ne da več nobenih kompromisov, ne koncesij, niti ne odstopi za piko od svoje spomenice s dne 11. maja, ki je bila predložena genovški konferenci. Ruška vlada tudi ne bo dovolila mednarodnemu preiskovalnemu odboru vstopa v Rusijo.

Čiherin, zagotavljajoč poročevalce, da je zdaj konec ruskih kompromisov s znanjnim svetom, je ostro kritiziral stališča ameriške Amerike napram sovjetski Rusiji in obdolžil Charlesa R. Craneja iz Chicaga, da pomaga ruskim protirevolucionarjem.

Rekel je, če bo haška konferenca zahtevala kakšne nove garancije od Rusije, da se bo izjavila kakor se je genovska. Zadržna beseda Rusije je bila izročena v genovski spomenici s dne 11. maja in nadaljnega umikanja ne bo več. Sovjetski sistem je definitivno ustanovljen.

Na vprašanje, kakšen je sovjetski sistem, je Čiherin odgovoril: "Sovjetski sistem obstoji iz vladne lastništva vseh velikih industrij in zemlje. Svobodna pa je notranja trgovina, male industrije in male privatne lastnine. Na tem programu stojimo in ne damo več nikakršnih koncesij."

Čiherin je rekel, da ni vzroka zakaj bi sovjetski sistem, kakršen je danes, oviral Ameriko, da ga ne bi priznala in pričela trgovati z Rusijo. Amerika spozna prejalisej, da je njena politika napačna; Amerika mora prisostvovati rekonstrukciji sveta, ker ima sredstva; njeno stališče, da se drži na strani, se ne obnese.

"Ljudje kot je Charles R. Crane (bivši ameriški poslanik na Kitajskem) pomagajo ruskim protirevolucionarnim elementom v raznih evropskih glavnih mestih, ki upajo na stirmogvljenje ruskega sistema. Ti ljudje dajejo Ameriki neresnična poročila o Rusiji. Na drugi strani je bivši guvern Goodrich iz Indiane in član Ameriške pomožne uprave, ki je prišel v Rusijo brez predsodkov in kateri želi, da se obnovi stiki med Ameriko in Rusijo. Upamo da prevlada Goodrichovo mnenje," je dejal Čiherin.

STARA GARDA JE PREJELA SE EN UDAREC.

Des Moines, Ia. — Pri primarnih volitvah je zmagal mladorepublikanec Broockhart nad zvestim pripadnikom stare garde Pickettom. Pripadniki stare garde molče in se vzdržujejo komentiranja o izidu primarnih volitev.

PORAZ OPERATORJEV PRED SODIŠČEM V PENNI.

Premogovniška družba izgubila tožbo za sodniško prepoved v okraju Indiana.

DRUGE TAKE TOŽBE SO TUDI NA POTU V KOŠ.

Indiana, Pa. — (Feder. Press. Art Shields). — Pennsylvania Colliers Co. je doživela velik poraz s svojo tožbo za "indfunkšen" namram rudarski organizaciji United Mine Workers of America. Advokati družbe so sami predlagali, da sodnik Langham razveljavi začasno sodniško prepoved, ki je bila izdana proti organiziranim rudarjem 1. maja.

Odvetnika Kintner in Getty sta zastopala rudarje pred sodiščem. Odvetniki družbe so predlagali, da se naj razprava za stalno prepoved odloži, toda Kintner in Getty sta zahtevala, da se mora takoj vršiti razprava. Družba je dobila začasno prepoved pod pretvezo, da so stavarji grozili z nasilnimi čini in zastopniki rudarjev sta zahtevala, da advokate družbe predlože dokaze, kdaj in kje in kdo je grozil z nasiljem.

Cunningham in Taylor, odvetnika družbe, sta se nekaj časa posvetovala in potem sta izjavila, da družba umakne tožbo in da sodišče lahko razveljavi začasno prepoved. To so bili dokazi! Dokazov ni bilo. Značilno je, da je ravno ta družba izposlovala začasno sodniško prepoved proti rudarjem v okraju Somerset, kjer ima več premogovnikov. Obtožnica v Somersetu je pa duplikat obtožnice v Indiani, kjer je bila pravkar zavržena.

Razprava v Somersetu zaradi stalnega "indfunkšna" je že davno končana, toda sodnik se ni po dal razsodbe. Rudarji upajo, da bo poraz družbe v Indiani vplival na izid tožbe v Somersetu. Poleg te družbe je še osemnajst drugih operatorjev, ki tožijo za "indfunkšen" v Somersetu; vsi so zdaj poparjeni vlad poraza v Indiani.

Tukajšnji odborniki rudarske unije so mnenja, da se je družba ustrašila publicitete in zato je kapitulirala. Razprava v Somersetu je pokazala operatorje v zelo sumljivo luč. Tako je glavna priča operatorjev pod pritiskom rudarskih odvetnikov, da je krvni pes, ki je imel izalečiti šloveka, kateri je postavil bombo na zadnji mostovi njegove (prične) hiše, vohal naravnost do stanovanja kompanijskega upravitelja! To je bila grda klofuta za operatorje, ki so hoteli bombo obesiti rudarjem na pleča.

Okraj Indiana je eden treh važnih okrajev v centralni Pennsylvaniji, kjer je veliko številu bivših neunijskih rudarjev v stavki. Okraj Somerset je prvi in potem prideta Cambria in Indiana. V Somersetu je bilo pred stavko pet do šest tisoč organiziranih premogarjev in tri do štiritisoč neorganiziranih; razen par sto so danes vsi člani unije. Sodniška prepoved je bila namenjena, da roči za družbe onih par sto zakrnjenecov.

Zadržna neunijska postojanka v okraju Indiana je Hellwood, ki je lastnina Bethlehem Steel kompanije. Na železniški postaji te naselbine stoji obožena straža na in dan, ki pazi, da ne pride kak organizator. Državni konštablar je tudi na straži.

MESTO ŽGANJA SO PREJELI RE.

Pittsburgh, Pa. — Par tisoč oseb v Pittsburghu in okolici je prejelo tiskano ponudbo, na kateri je stalo s črnim na belem tiskano: "Pure Canadian rye, 12 quarts for \$18". Ljudje so seveda naročili, kajti mislili so, da dobe za osemnajst dolarjev tri galone žganja iz kanadske rži. Ali ko so došla naročila, je marsikdo debelo zaklel, kajti res je prejel dvanaest kvortov, ali v steklenicah je bila prava kanadska rži mesto žganja. Nekateri so tekli na policijo in se pritožili. Tam so jim povedali, da jim ne morejo pomagati. Naročili so kanadsko ržo in tudi prejeli.

BODNIŠKA PREPOVED PROTI ZAKONU, KI ŠOTI FARMARJE.

St. Louis, Mo. — (Federated Press). — Tukajšnji okrožni sodnik Hall je izdal začasni "indfunkšen" proti zakonu, ki določa, da državna uprava imenuje posebnega komisarja, ki bo imel oblast skrbeti, da se ne godi krivica farmarjem, kateri prodajajo svoje pridelke prekupcem v mestu. Okrog sto prekupcev je podpisalo sodniško prepoved in zakon je zdaj začasno neveljaven.

PRVI AMERIŠKI DELAVCI SO DOSPILI V RUSIJO.

RUSKI DELAVCI SO JIH POKRAVILI Z NAVDUŠENJEM.

Tretja skupina ameriških delavcev odpotuje v Rusijo 17. junija.

New York, N. Y. (Federated Press. Tom Baker). — Transportacija razredno zavednih delavcev in Amerike v Kuzbaško kotlino in Uralsko gorovje se vrši redno. Poročila iz Evrope in Rusije pripovedujejo o potovanju.

Prva skupina je zapustila New York 8. aprila in je dospela v Moskvo dne 30. aprila. Ko se je vršil pregled rdeče armade, je Lev Troekij, ruski komisar za obrambo, opozoril na te delavce. Troekij jih je pozdravil kot vojake, ki prihajajo, da gredo na rusko gospodarsko fronto.

Ministrski predsednik Lenin je izdal osebno instrukcije, da sodelujejo sovjetski uradniki in departamenti. Iz Moskve so se odpeljali z vlakom dne petega maja proti svojemu cilju, Kemerovu v Sibiriji in Nadeženskemu v Uralu. Tam bodo kopeli premog, rde, delali v tovarnah na izdelovanje strojev, sekali les v šumah in obdelovali polje. Delali bodo tudi v drugih industrijah.

Druga skupina je šela sto delavcev in tehnikov. Zapustila je New York 13. maja in dospela v Petrograd dne 28. maja, kjer so jo ruski delavci pozdravili z velikim navdušenjem. Iz Rotterdamu so se peljali na parniku Warszawa", ki je zaradi njih napravil to pot in je bil prvi pasažirski parnik, ki je došel po letu 1917 v Petrograd. Dve manjši skupini sta se pridružili na potu. Ena je prihajala iz Tampice, Mehike, druga je bila splošna skupina holandskih delavcev.

Poročilo Simon Hahns, vodja skupine, se glasi: "Tehnični štab hitro dovršava svoje delo. Izdelal je dober sistem za pregledovanje priljage, tovarnega blaga in drugih takih podrobnosti, med katere so všteti listki o industrijski sposobnosti. Pošiljamo vam kopije teh formularjev, da lahko o tem podučite prihodnje skupine... Želimo, da jih pridobite, kolikor jih morete, da se nam pridružijo, da vpostavimo v Kuzbasu delavsko podjetje".

Tretja skupina zapusti New York 17. junija in delavce, ki so pri volji iti v Rusijo, še vedno sprejemajo. Posebno potrebujejo rudarje. Ravno tako dobrodošli so strojniki in jeklarski delavci. Nepotrebno je odpošiljanje delegatov, da preiskujejo in pregledujejo. Najboljši industrijski okraj v Rusiji so v rokah ameriških in evropskih delavcev in potovanje je dobro organizirano. Vprašanja za odpotovanje v Kuzbas je nasloviti na 110 West 40th Street, New York City.

RAZPISANE SLUŽBE NA POSTI.

Chicago, Ill. — A. L. Demorest, ekskulivni tajnik departamenta Združenih držav za civilno službo, naznanja, da potrebujejo tisoč nadomestnih poštinih uslužbenecov. Ispiti se bodo obdržavali 26. junija v tretjem nadstropju v zveznem poslopju v Chicagu. Najnižja letna plaša je \$1,400. Dokler so nastavljeni provizorično, prejmejo po šestdeset centov na uro. Samoposebi se razume, da morajo petenize biti ameriški državljani. Kdor misli, da ima sposobnosti, da izpravi izpit, se lahko prijavlji k izpitu.

DELO ZA FRANCOŠKO-RUSKI SPORAZUM JE V TEKU.

MOGOČNI FRANCOŠKI INTERESI ŽELE DA PRIDE DO SPORAZUMA.

Do sporazuma pride še mogoče v enem letu.

New York, N. Y. (Federated Press). — Po izjavi Charlesa Rehta, ki zastopa L. C. Martensa po njegovem odpotovanju v Ameriko, so mogočni francoški interesi na delu, da pride do sporazuma z Rusijo še v enem letu. Reht se je ravnokar vrnil iz Rusije in pooblaščen ni le bil, da zastopa rusko vlado kot njen odvetnik, ampak njegovo pooblastilo mu daje široko moč.

Združene države, ki so se med narodi nekoč nahajale v takem položaju kot zdaj Rusija, bodo mogoče zadnje priznale Rusijo in z njo obnovile trgovske stike. Reht pravi, da pričakuje, da drugi evropski narodi tako hitro obnovijo stike z Rusijo, kot jim bo mogoče, kadar Francija obnovi zvezo z Rusijo. Na ta način bodo Združene države pobrale "ostanke" velike trgovine in oživljenja v industriji, ki sledita obnovitvi trgovskih in diplomatskih stikov z Rusijo.

Ruski komisarjat za poduk ga je pooblastil, da povabi ameriške interese, ki se bavijo s kinematografskimi filmi, da ustvarijo v Rusiji filmsko industrijo. Poleg je bil Reht imenovan splošnim zastopnikom ruskega prostovoljnega brodojva v Združenih državah in Japoniji. To brodojvo je bilo reorganizirano kot korporacija, kakršne so bile ob času carskega režima. Akcija v Ameriki bo takoj podvzeta, da se vrne brodojvo njegova lastnina.

"Političnih nemirov ne bo več v Rusiji", je rekel Reht. "Proti sedanji vladi jih ni in jih tudi ne bo".

Povedal je, da je Martens, bivši zastopnik Rusije v Ameriki, član najvišjega sveta za narodno gospodarstvo in načelnik kovinske industrije. Santeri Nuorteva, tajnik bivšega tukajšnjega sovjetskega biroja, je komisar za poduk v Kareliji, od kar je bil spoznan nekrivim, da se ni podvrge disciplini komunistične internacionalne, ker je napadal Louis C. Fraina, bivšega urednika lista "Revolutionary Age".

Pojasnjeval je, da privatna podjetja v Rusiji, kolikor jih je, dele dobiček z vlado. Privatna lastnina je priznana na razne načine, vtevevi oljne in rudniške konecije.

"Ruska vlada", je dodal Reht, si pridriži lastninsko pravico do vsega, dela pa kompromise, ki so potrebni, da učinkujejo privlačno na kapital.

"Nemci prihajajo zelo hitro v delo. Eksperti in pionirji iz Nemčije prihajajo v velikem številu in sodelujejo pri oživljenju industrije. Stinnes, nemški kapitalist, pridobiva hitro ruske interese, in pod njegovim ravnanjem bo v Moskvi cela veriga hotelov".

Reht odpotuje takoj v Washington, da ga sprejme državni departament, da mu predloži svoja pooblastila in informira vlado o pooblastilu, ki mu ga je dala ruska vlada.

PEI NAJDEJO USMILJENJE, KAJPA SIROMAKI...?

Beaumont, Tex. — T. D. Brooks, predsednik Brooks Supply kompanije, namerava ustvariti za pse prvi "paradiž". Kupil je že dve sto psov, ki jih je ujel konjederec in ki so imeli biti zadušeni s plinom. Vprašali so ga, zakaj kupuje pse in odgovoril je, da želi rešiti življenje psom, ki so brez doma. Kaj pa siromaki, ki so brez dela in jih je zadel holera?

CENE ŽIVILON RASTEJO.

Washington, D. C. — Departament za delo poroča, da so cene živilon na drobno nekoliko narasle od 15. aprila do 15. maja v petnajstih mestih, dočim so v desetih mestih malo padle. Med mesti, kjer so živila podražila, je tudi Chicago.

ENOTNA POLITIČNA FRONTA ZA DELAVCE IN FARMARJE V IOWI.

Davenport, Iowa. — (Federated Press). — Letna državna konvencija socialistične stranke v Iowi se vrši 4. julija v Des Moinesu. Stranka je povabila strokovne uinje in farmerske organizacije v državi, da pošljejo delegate na konvencijo. Izid konvencije mogoče bo, da se vse te organizacije združijo za enotno politično akcijo pri jesenskih volitvah in nominirajo popolno listo kandidatov za kongres in državno legislaturo ter upravo.

AMERIKA PODOPIRA ZNIZANJE ODŠKODNINE.

Reparacijska komisija je tri proti enemu za znižanje; Belgija je glasovala proti Franciji.

V FRANCIJI PRIHAJA POLITIČNA KRIZA.

Pariz, 8. jun. — Ameriški delegat v reparacijski komisiji je sicer neoficijelen in nima glasu, je večerj dejal, da se strinja z Anglijo, Italijo in Belgijo glede znižanja nemške odškodnine. Komisija je glasovala s tremi proti enemu za znižanje; edini francoški delegat je bil proti. Ker ni soglasnosti, je tudi sklep večine nesaljaven. Večina pa ima moč, da lahko zavoli Nemčiji delni ali popolni moratorij do leta 1930.

Značilno je, da je Belgija glasovala z Anglijo in Italijo vred za znižanje nemškega odškodninskega dolga. Belgija je doslej vedno stala s Francijo. Njen korak, da je zdaj prvič pustila Francijo na cedilo, so tolmači na različne načine. Belgija ima precej škodo od francose vnanje politike in bi rada stopila v stika s nemškimi industrijalci zaradi cen; dalje ima Belgija prednost do 625 milijonov dolarjev nemške odškodnine in teh milijonov ne bo dobila, če Nemčija ne dobi posojila.

Morgan, ki s svojimi tovariši bankirji drži Evropo na dlani svoje roke s finančnega stališča, je kljub temu v škripcih zaradi francoske opozicije. Stališče reparacijske komisije je Morgana okorajšilo in morda pojde dalje s svojimi načrtom, ne zmenec se za Francijo.

V francoskih vladnih krogih postajajo nervozni. Pristaši Poincarreja so že namignili, da vlada pade, ako Morgan na kak način lasili znižanje odškodnine. Ako pade Poincarre, mu sledi militarni Tardieu in potem pridejo na krmilo radikalni socialisti, ki odprto zahtevajo ne samo znižanje odškodnine, marveč prijateljstvo s Nemčijo.

POIKUS ZA OTVORITEV PREDILNIO JE PONEŠEČIL.

Zastoj so tulle parne pišali.

Manchester, N. H. — V predilnicah in tekstilnih tovarnah poživela delo že od trinajstega februarja, ker so podjetniki hoteli še znižati še itak mizerno mezo tekstilnih delavcev.

Pred enim tednom so podjetniki šest tovarn prišli do zaključka, da so delavce še tako izstradali, da bodo kar drli v tovarne, ako zatulijo parne pišali. Delavci so prišli. Zbralo se je okoli pet in dvajset tisoč delavcev. Toda v tovarne niso šli. Iz njih vrst se je izvil le par tucatov delavcev, ki so bili pri volji poljubiti šibo, katera jih tepe, in šli so v tovarne. Drugi delavci so mirno ostali zunaj, kakor da se ni ničesar zgodilo. Prišlo ni do najmanjših nemirov, katere so podjetniki najbrž želeli, da lahko proti stavarjem pokličejo na pomoč državno oblast in policijo.

Iz nekaterih tovarn so pa še tisti dan kmalu prišli ven, ki so šli notri. Tako klaverno je končal podjetniški poizkus!

VREME.

Chicago in okolica: V soboto oblačno in morda del. Sedemni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 82, najnižja 73. Solnce izide ob 5:14, zaide ob 8:25.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narocnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawdale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenian National Benefit Society.

Owned by the Slovenian National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Fenovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZNIŽANJE VOZNE ZA TOVORNO BLAGO NA ŽELEZNICAH.

Z glasno alelujo so naznanili veliki dnevniki, da je meddržavna trgovska komisija sklenila, da se s prvim julijem zniža voznina za tovorno blago na železnica. Poleg tega naznanila so prišlo obenem v javnost tudi razne prerokbe, kako se bodo znižale cene raznemu blagu in oživil bosta industrija in trgovina. Take prerokbe so sicer lepe bajke za ljudi, ki ne poznajo niti ekonomske abecede, v resnici so pa brez pomena. Industrija se ne oživi, ako ni povpraševanja po industrijskem blagu, pa magari če železnice zastoj prevažajo blago. Ako so bili industrijski kapitanji in finančni magnetje tako prepričani, da bo znižana voznina za tovorno blago oživila industrijo in trgovino, zakaj niso tega že storili lani ali predlanskim. Ako bi znižanje voznine bilo res tak pripomoček za oživiljenje industrije in trgovine, kot ga hočejo prikazati ljudstvu, bi stara garda v republikanski stranki že poskrbela v kongresu, da bi se voznina znižala še za več kot deset odstotkov, da bi ne izgubila volilne bitke pri primarnih volitvah v Pennsylvaniji in Indiani.

Ampak nekaj drugega je vzrok, da so znižali voznino za tovorno blago na železnica. Pravzaprav je teh vzrokov več. Med farmerji in celo med industrijalci je naraščala od dne do dne vedno bolj nezadovoljnost zaradi visoke voznine, ki je posledica garantiranega dobička železniškimi magnetom v transportnem zakonu. Medtem, ko je bil garantijski zakon sprejet za železniške magnetje, se ni storilo ničesar za druge industrijalce in farmerje. V jeseni so volitve! V Pennsylvaniji in Indiani so že spregovorili volilci, kako sodijo o stari gardi republikanske stranke, da je stara garda prav dobro razumela ta migljaj. V drugih državah so tudi mandatje stare garde v nevarnosti in zategadelj je bilo treba storiti nekaj, da se potolažijo volilci.

V Evropi se je ravnokar završila genovska konferenca, ki je nevarnost vojne odložila saj za osem mesecev.

Finančni kralj Morgan je odpotoval v Nemčijo, da Nemčija dobi posojilo. Največji nasprotniki Rusije priznajo, da priznanje Rusije ni več daleč. Vse to so znamenja, da se bližajo mirnejši časi. In kadar prihaja mir, je seveda upati, da se oživita trgovina in industrija.

V zadnjih letih se ni voznina za tovorno blago zniževala, pač se je pa povišala.

Ako se oživita trgovina in industrija, se bo naravno tudi povišal izredni promet na ameriških železnica. Doda se imeli industrijsko krizo in smo še v nji. Tovorni promet na železnica je bil znižan. Kljub temu bodo pa železniške družbe prejele masten dobiček za svoj kapital, ampak ne samo za tistega, ki je res vložen, marveč bodo dividende izplačane tudi za zvoedeni kapital. Ako je bilo mogoče železniškim družbam tako dobro žeti ob času gospodarske krize, bo ta žetev veliko večja, ko mine kriza, čeprav se zniža pretirana voznina za tovorno blago. Tak ogromen profit pa mora privedi vsakega do spoznanja, ki ni udarjen s slepoto, da je voznina oderuška.

Vsi ti faktorji in še drugi so vplivali, da se voznina za tovorno blago na železnica zniža. Voznina se ni znižala, da se oživita trgovina in industrija, kot hočejo dopovedati ameriškem ljudstvu nekateri strastni zagovorniki sedanjega gospodarskega sistema, ampak stvar je ravno narobe. Pričakujejo namreč, da se oživita trgovina in industrija in za to so znižali voznino za tovorno blago.

Železniški magnetje pa hočejo vseeno povišati svoj dobiček. Nekateri že prihajajo v javnost, da je treba znižati mezdo železničarjem. Ko je bila zadnjikrat povišana voznina na tovorno blago, ni nobeden železniških magnetov zinil, da je treba povišati mezdo železniškim uslužbencem in delavcem. Gospodje so lepo molčali o tem, le nekaj so stekali o slabih in hudih časih. Je pač tako, da hočejo železniški magnetje na eni strani pridobiti, kar so primorani na drugi popustiti. In če jim kdo pravi, da so grabeži in da je zaradi tega treba nacionalizirati železnice, da preneha grabežstvo, ga gospodje ozmerjajo z boljševikom, da dajo tako svoji jezi duška.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Kingo, Kans. — Premogarske naselbine po Kansasu so bile dolaj napredne, dokler je bil Howat prost, ko pa je enkrat šel v ječo, so drugi šli delat. Lepo smo potegnili našega dobrega junaka in voditelja. Sedaj smo sicer na stavki, a skoro samo polovica nas je, dočim drugi delajo pri raznih malih "luknjah", kjer obratujejo vsaki dan in tudi ponoči. Ob nedeljah ne pustijo dela in celo prvga maja so šli v rova. Ti, ki obratujejo se štejejo še precej za napredne moše, ki hočejo, da bi imeli nekako rezervno blaginjo, da bi prejeli kako pomoč iz nje. Dobro vem, da jim še ni tako sila. Vsi imajo svoje domove in druge reči lastujejo, od katerih imajo koristi. Dovolj revnejših bratov imamo med seboj, ki so res potrebni podpore, zato njim ni potreba iti na pomoč, temveč le onim, ki so v resnici potrebni. — Član društva št. 328.

West Frankfort, Ill. — V dopisu iz Bellaira, O., ki je bil priobčen v Prosveti, št. 126, je dopisnik priporočil veliko industrijsko unijo, koncem dopisa pa vse ono, kar je prej odobral, ne priznava. Če bi se on bolj seznanil s sodrugom, ki je obdrževal shod, bi se gotovo prepričal, da sta oba za eno industrijsko unijo. Neumestno je imeti ljudi za kimovec, če so v resnici za reorganizacijo sedanje strokovne unije.

Govornika poznam osebno, zato lahko rečem, da je neutrasten boritelj za veliko industrijsko unijo, za kar je tudi dolžnost vseh ameriških delavcev, da so taki in enkrat za vselej pometejo s svojimi organizacijami in reorganizirajo svoje unije v eno samo industrijsko unijo, potem katere nam bo mogoče izvojevati uspešne zmage nad našimi izkoriščevalci.

Omenjena organizacija ne priznava pogodb z delodajalci, da bi se ljudje morali takorekoč prodajati za leto ali dve kakor za nekeke sužnje, tako kot delajo voditelji naših organizacij, da sklepajo pogodbe, po katerih je članstvo vezano, dokler ne poteče pogodba ali se ne naveličajo podjetniki, ko je pa pogodba potekla, potem se je zopet treba pogajati in prositi za sklepanje nove pogodbe.

Industrijska unija niti svoje delavstvo, da se organizira, in ko je organizirano, mesto da bi ob času stavke pustilo delo in šlo na cesto, kjer mora vztrajati večih po cela leta a še ničesar ne doseže, temveč je tepeno; naj prevzame delavstvo industrije v svoje roke ter jih obratuje v korist ljudstva. Premogarji širom Amerike mislijo, da bodo sedaj prisilili operatorje na uklonitev in podpisanje pogodbe. Nikar ne mislite, da oni ne morejo spati radi današnje stavke, ravno narobe je. Dosti jih ravno v "stoprocentnem" Illinoisu, ki bi radi delali samo za polovico, kar so imeli poprej.

Samo nekaj je treba pomisliti, namreč, dokler so kapitalisti gospodarji vsega, kar se proizvaja v industriji in drugod, toliko časa smo mi njih sužnji, ako ne celo kaj slabšega. Ob času sužnosti je moral posestnik sužnja za njega skrbeti, dati mu obleko in stanovanje ter ob času bolezni mu je moral preskrbeti zdravnikarja itd. Ali dobi danes delavec vse to, če je brez dela? Ne, vržen je na cesto proti svoji volji.

Čas je torej, da prišemo treshno misliti in se malo bolj seznanjati z naprednimi idejami in njihovimi oznanjevalci. Dopisnik iz Bellaira se bo tedaj prepričal, da je sodrug Miekalaeki na pravem potu. — Frank Fergar.

Walsen, Colo. — Nikakor ne morem kdo trdit, da delajo sedaj, kolikor se tiče Jugoslovanov, samo Belokranjci ter Hrvatje; v Garden ali Skinner majni in tukajšnji bližini delata celo tajnik in predsednik društva, kar je dokaz, da delajo tudi "Črnokranjci". Nista pa onadva beli vrani, še 16 drugih je, ki ravnatoko delajo. Tajnik društva je ob času stavke prevzel kompanijska stanovanja, kjer daje hrano ljudem, ki jih odnekod dobivala kompanija. On sam je dobil delo čuvaja med sedanjo stavko, da bo še v bodoče lahko prodajal "mesecino" po 80c kozarček.

Rojaki, zapomnite si, kdo je sedaj na vaši strani in ne pos-

bite, da med zavednimi ni prostora za take ljudi. Njegova žena se je izrazila, da je treba takrat prijeti kadar je "čenč" za to. Predsednik društva veža nasjeteže, kako je treba kopati premog. Koliko in kako nagrado pa bo on prejel za to svojo dobrodušnost napram kompaniji? Prvi izmed teh dveh je dobro poznan po državi Utah, in je doma od tam, kjer farni pastir sedi na šimeljnu, to je pri Sv. Juriju pri Grosupljem, drugi pa je Kralinec iz Bele Kraljine in ga poznajo v Leadvillu, Colo.

Pozdrav vsem zavednim delavcem, "prostovoljnim" delavcem pa tako velike rogove, da ne bodo mogli v majne. — Stavkar.

Adamson, Okla. — Tajnik društva št. 298 je pozival rojaka Š. da bi prišel v Somerset, Colo., in preiskal tukajšnji položaj, če dobro delajo ali ne. Poznam osebno pozvanega sobrata, zato upam, če bi prišel tja, da bi on tudi uredil vso stvar, da bi bila O. K., toda njegova dolžnost ni, da bi jih hotel tja nadzorovati. Bratu Kokliču bi priporočil, da jih on sam nadzoruje, ako ne pa naj pride v Adamson, Okla., ker tu imamo mestnega policaja ali šerifa, da pelje pred sodnika vsakogar, ki krši pravila U. M. W. of A., kot se je dogodilo dne 29. maja, ko je bil zasačen od šerifa rovski bos pri opravljanju "prostovoljnega" dela. Pozdravljam vse na Somersetu, Colo. — E. F.

Warren, O. — Za poročati imam žalostno novice o nesreči, ki je zadela družino rojaka Vrenika. Dne 30. maja smo dobili poročilo iz starega kraja, da je kruta smrt zahtevala življenje daleč na okrog poznanega rojaka Martina Vrenika, doma iz Iške vasi pri Ljubljani v starosti 54 let. Po dolgi in mučni bolezni je izdihnil svojo blago dušo dne 12. maja t. l. Tu zapuščam soprogo in tri nedorasle hčerke, v starem kraju pa eno hčerko.

Ranjki je bolehal skozi pet mesecev, hodil od zdravnika do zdravnika ali vse zamanj. Ker mu ameriški zdravniki niso mogli vrniti zdravja, se je vrnil dne 19. februarja v staro domovino v nadi, da bo tam ozdravel in se nato zopet povrnil k svoji družini v Združene države. Po hudi borbi med življenjem in smrtjo je končno zmaga smrt te mu prekrizala pot, da bi se še kdaj veselil s svojo družino.

Bil je splošno poznan in priljubljen med rojaki in naprednega mišljenja. V Ameriko je prišel nekako pred 30 leti v Farrell, Pa., kjer je vedno delal in skrbel za svoja stara leta. Po dolgi vrsti let tamkajšnjega bivanja se je priselil v Warren, O., s svojo družino med tukajšnje rojake. Bil je član dveh podpornih organizacij, in sicer pri društvu Jan Hus, št. 321 SNPJ, in pri društvu Sv. Antona, št. 108 JKJ. Skozi vse svoje življenje je bil bojevnik za izboljšanje delovnih razmer, zato nam ostane v dragem spominu.

Ti, dragi trpin in sotrudnik, si dokončaj vaškdanje naporno delo in se preselil v boljše bodočnost, naj ti bo lahka slovenska zemlja. Solnce naj vpira svoje blagodejne žarke na tvoj večni dom na veke. Družini Vrenikovi izrekamo naše sožalje. — Jacob Jert.

SLIKE IZ NASELBIN.

Is okolice Trinidad, Colo. — Zapustiti smo morali kompanijska stanovanja, da je družba lože dobila najeteže, ki prihajajo sem tudi iz drugih držav. Na vsa brataka društva po Združenih državah kakor tudi lokale U. M. W. of A. apeliram, da članstvo malo bolj čuva in se informira, kdo in odkod prihaja sem. Slišal sem, da prihajajo sem in sicer, kjer so rudarji dobro organizirani in tudi iz Illinoisa, kar bom pa še opisal, če bom dobil boljše podatke.

Po naselbinah je večje število rojakov, da opravljajo delo in s tem škodujejo samim sebi. V naselbini Delagui jih poznam nekaj že iz leta 1913 in 1914, ko so opravljali delo med stavko. Vzleto temu niso dosti na boljšem kot so drugi zavedni delavci, bahajo se sicer s tisočaki, toda če je stavka, se ne morejo preživeti par tednov, da bi šli na našo stran. Naselbina Delagui mi je dobro znana, ker sem tam delal. Videl sem, kako so rudarji, ko so dobili življenske potrebščine od unije, takoj drugi dan šli na delo. Izgledalo je, kakor bi ne imeli niti grizljeja več, drugače pa so se bahali s tisočaki. Nam pravijo,

da nečemo delati, oni pa da so pridni, ker obratujejo noč in dan, torej 24 ur na dan, da jih končno še njihovi otroci več ne poznajo, ker jih nimajo prilike videti.

Pred stavko je bila ta naselbina dobro organizirana in delali smo po osem ur na dan. Sedaj mislim, da je za vsakogar dovolj dela; toda kako je to delo? Zavedni delavci bi si morali zapomniti vse one in postopati z njimi po končani stavki kakor zaslužijo. Oni povzročajo s svojim delom, da bomo lahko enkrat zasluženi kakor so še črne po Afriki. Samo zato jim je, da delajo, kak je njihov zaslužek, to je postranska stvar.

Tudi v Primeru in Morleyju je precejšnje število Slovencev, ki delajo za Rockefellerja. Ali mislijo, da si bodo z delom med stavko prislužili medalje?

Poznam naselbino Somerset, Colo., iz katere se je oglasil dopisnik v št. 115 Prosvete. Kaki naprednjaki so tam, jih smatramo lahko samo po tem, ker delajo samo po tri dni v tednu. Mislim, da bi radevolje delali tudi noč in dan, samo da bi ustregli kompaniji. V Delagui so torej boljše naprednjaki, ker tam delajo noč in dan. Lepo se odlikujejo v sedanji stavki!

V društvenih ozirih ste lahko brez skrbi, da bi med stavko delali, poleg tega pa se umivali pri SNPJ. Jednota mora postopati po pravih in če bi bilo po mojem, bi se jih sploh črtalo za devindesetdeset let. — Pozdrav vsem stavkarjem; onim, ki še kopljejo premog pa želim, da bi se ga enkrat najedli in bi ga bili za vedno siti. — Stavkar.

Rockvale, Colo. — Že dolgo časa ni bilo dopisa iz te naselbine, zato hočem malo opisati položaj koloradskih stavkarjev. Kar se tiče naše naselbine, ni velika, a Slovenci, ki so v nji nastanjeni, smo solidarni kot bi bili en sam mož; vsi smo za našo strokovno organizacijo. V času te velike borbe se kratkočasimo s čitanjem nam ljube Prosvete ter drugih naprednih listov.

Koloradskim magnetom je prišlo iti bolj trdo, res, da je par podjetnikov zbralo ekupaj nekaj "prostovoljnih" delavcev, pa oni ne delajo preglavice, ker, če bodo samo oni kopali premog, bodo kmalu imeli tudi podjetniki mrle peči. Ti ljudje niso prav nič pri delu v rovih. Pred dnevi je na Chandler premogorovu odrgalo nekemu črncu nogo. Imena nesrečnega najeteže ne vem. Ravno medtem, ko sem sestavljal ta dopis, pa sta se oglasila v moji hiši dva Italijana in mi povedala drugo novice, da se je razširila govorica, da so stanovalec v Primeru umorili tri, od kompanije najete delavce, enega pa poškodovali, o čemur pa se menda samo govori. Imen o teh ljudeh nisem slišal in tudi ne, kake narodnosti naj bi bili.

V Crested Butteju opravljajo delo nekaj meni poznanih ljudi, ki so delali že leta 1913, ko je bila stavka in sem moral zapustiti ono naselbino ter hoditi peš brez denarja iz Crested Butteja do Pueblo, Colo. Svetoval bi jim, naj pustijo delo. Sicer jih bom o priliki opisal.

Naše zahteve nikakor niso pretirane, zato pozivljam rojake po Ameriki, da vztrajajo pri pravih zahtevah toliko časa, dokler ne dosežemo njih izpolnitve. Stojmo trdno v organizaciji in ne dajmo se zapeljati za one grože, radi česar bi se nas prijelo ime, ki ga sovraži vsak zaveden delavec. Varujte se torej opravljanja dela sedaj, ker je tudi jako nevarno in ima vsakdo lahko neprilike. — T. S.

Forest City, Pa. — Dasi so od vseh krajev poročila v Prosveti o sedanji stavki, iz naše naselbine še nisem videl nobenega, valed česar hočem malo poročati, da ne bodo rojaki mislili, da pri nas opravljamo delo.

Kolikor nas je z antracitnega premogovega polja, smo vsi pustili delo 1. aprila. Od Forest Cityja do Montycoka je razdalja približno 60 milj, med katero je nešteto rovoj, ki so last različnih družb, a vsi počivajo, da se lahko govori o stoodstotni stavki. Stavka se nadaljuje popolnoma mirno, dosedaj je še tako kot je bilo v začetku stavke. Če bi bili stavkarji povod tako mirni in do sledni v tej stavki, bi nam bila zmaga zagotovljena.

Stališče rudarjev je do sedaj, ako sodimo po govoricah, popolnoma neomajano. Splošno se govori med premogarji, da je boljše biti malo lačen sedaj kakor pa vrniti se na delo poraženi. V bliž-

Meteoriti.

Vladajoči razred v Jugoslaviji je vrzel v vodo milijone dinarjev za Aleksandrovo poročno ceremonijo — v Ameriki pa najema stot milijon dolarov posojila, od katerih bodo jugoslovanska ljudstva plačala osem odstotkov obresti. To je ekonomija!

Trideset milijonov dolarjev porabi belgradska vlada za pokritje svojih stroškov. V teh stroških je seveda vitet tudi barbarski bleak kraljeve "oheti". Well, ako hočejo Jugoslovani res imeti srednjevrški luksus take in enake vrste, naj ga imajo in naj ga plačujejo. Enkrat se bodo že naveličali.

Medtem pa ni treba pošiljati v Ameriko nikakršnih plakatov za nabiranje dolarjev za bojno morarico. Jugoslovanski delavci v Ameriki naj bi s svojimi žulji kupovali bojne ladje? Kje vam je pamet!

Ne samo to, da je cerkev v srednjem veku zaprla zdravilstvo v samostanske celice (glej dr. Kernov izvrstni "Odgovor" frančiškanku Hugo Brenu v 132. številki Prosvete), marveč je celo smatrala, da je zdravljenje boleznimešavanje v božjo previdnost, ki hoče, da bolnik trpi za svoje grehe! Še ni tri sto let tega, ko je bila na Škotskem sežgana na grmadi neka žena, ki je prosila zdravnika, da jo naj omami med porodom, da ne bo čutila bolečin. Cerkev je smatrala, da mora žena trpeti porodno bolečino zaradi prokletstva nad Evo, ki je storila "prvi greh". Zdravniška veda je danes olajšala porode, ampak to ni zaslug barbarske cerkve.

Kakšne so bile zdravstvene razmere v srednjem veku, ko je bila cerkev na vrhuncu moči in slave, nam dokazujejo zgodovinarji, ki opisujejo strašne katastrofe epidemičnih bolezni, posebno bubonične kuge ali "črne smrti", katera je pokosila na stotisoče ljudi. In kako so takrat "zdravili" to bolezen? S procesijami in zidanjem kapelic! Zdravi ljudje se romali na "božja pota" in se okužili od bolnikov!

Danes ni več takih epidemij (izvrzmi) tam, kjer manjka zdravnikov in modernih zdravilnih sredstev. Zakaj? Ali je Bog zatrl kugo, ker so se ljudje po boljših! Kajpaše! Zatrila jo je zdravilska veda, ki se ima najmanj zahvaliti cerkvi za svoj napredek.

Švicarski delavec August Probst je bil te dni deportiran iz Amerike. Probst se je zaljubil v hčer pittsburskega multimilijonarja — in zato je moral iz Amerike.

Probst si je sam kriv. Zakaj ni rekel, da je francoski grof ali ruski veliki knez, ko je stopil v službo hišnika pri milijonarju? Ake pride v hišo ameriškega dolarokrata kak raztrgani baron ali knez, ki je vrhutega še sifilitik, je vse v redu; lahko se zaljubi v vse milijonarjeve hčere po vrsti in nazadnje še v milijonarjevo ženo — pa bodo vsi visoko počaščeni. Sedaj je to v modi. Kakšna francoska prostitutka pride na Ellis Island pa pravi, da je ruska kneginja, ki je pobegnila pred boljševiki — in vse ji dela poklone, odprta so ji vrata v vse "boljše kroge" in "najuglednejši" dnevniki prinašajo njene "kravve spomine".

Tako je treba. Kadar pride Probst drugič v Ameriko, naj prinese seboj vizitke s imenom "Wilhelm von Rittenheim" ali "veliki knjaz Dimitrij Ciganovič Ciganov", pa bo takoj gospod. — K. T. B.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Is okolice Trinidad, Colo. — Pod dopis z dne 1. t. m. se nieste podpisali in ne navedli svojega naslova, torej ga uredništvo ne more priobčiti. — Pozdrav!

Goodrich se je vrnil v Rusijo.

Moskva, 7. jun. — Bivši guvernor v Indiani Goodrich, ki pomaga pri Ameriški pomožni upravi, se je danes vrnil s posebne misije v Washingtonu nazaj v Moskvo.

ni Carbondala je bila ogromna zaloga trdega premoga pred stavko, sedaj pa je že skoro popolnoma poel. Če so rezerve povsod tako izčrpane kakor na omenjenem mestu, tedaj ne bo dolgo, ko se bodo morali gospodje lastniki rudnikov podati volji delavstva in pripoznati njega pravične zahteve. — F. Babala.

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

"Toraj Jakec", je rekel zdravnik žalostno, "tukaj si sedaj. Kakor si sejal, tako boš žel, fante. Bog ve, da mi srce ne da, da bi te grajal; toliko pa hočem reči, in bo prijazno ali neprijazno; ko je bil kapitan Smolett zdrav, si nisi upal pognebiti; ko pa je obel in ni mogel preprečiti, je bilo tvoje ravnanje naravnost strahopetno!"

Priznam, da sem začel jokati pri teh besedah. "Zdravnik", sem rekel, "prizanesite mi; dovolj sem se že sam grajal. Moje življenje je na vsak način zapadlo in mrtve bi že bil, če se ne bi bil postavil Silver zame; in zdravnik, verujte mi, jaz znam umreti, in lahko rečem, tudi za sluzim — bojim se samo mučenja. Če me bodo mučili —"

"Jakec", mi je segel zdravnik v besedo in njegov glas je bil ves spremenjen. "Jakec, tega ne morem trpeti. Skoči čez ograjo in zbeži!"

"Zdravnik", sem rekel, "dal sem svojo besedo."

"Vem, vem", je vzkljnil. "Niš ne moremo zato sedaj, Jakec. Jaz pravzame vso odgovornost na svoje rame, vse skupaj, krivdo in aramoto, fant; vendar ne morem pustiti, da bi ti tukaj stal. Skoči! Samo en skok in zunanaj si, in potem bodeva tekla kakor antilope."

"Ne", sem odvrnil, "prav dobro veste, da bi vi kaj takega nikdar ne storili; niti vi, niti sodnik, niti kapitan; in jaz tudi nočem storiti tega. Silver mi je zaupal; dal sem mu svojo besedo in vrnem se. Vendar, zdravnik, vi me niste pustili izgovoriti. Ako bi me začeli mučiti, bi mi utegnili uiti kaka besedica glede tega, kje se nahaja naša ladja; jaz sem namreč dobil ladjo v svojo last deloma po sreči deloma s svojim pogumom in drznostjo in se na-

haja sedaj v severnem zalivu na južnem obrežju in ravno pod visoko vodo. Pri polovici odtoka mora biti že na suhem."

"Ladja!" je vzkljnil zdravnik.

V naglici sem mu popisal svoje zgodbe in molče me je poslušal.

"Neke vrste usoda je v tem", je opomnil, ko sem končal. "Pri vsakem koraku si ti, ki rešiš naše življenje; in ali misliš, da te bomo zapustili in izgubili? Slaba zahvala bi bila to, moj fante. Ti si odkril zaroto, našel Bena Gunna — najboljši, kar si kdaj in boš storil, tudi če dokašaš devetdeset let. Oj, pri Jugiterju, in ker govorim ravno o Benu Gunnu, to ti je živa posebljena nesreča. Silver!" je zavpil, "Silver! — Dam vam nekoliko dobrega sveta", je nadaljeval, ko je prišel kuhar, "nikar preveč ne iščite onega zaklada."

"No, gospod, storim vse, kar je v moji moči, in tudi moram", je rekel Silver. "Jaz lahko rešim z vašim dovoljenjem svoje življenje in tega fanta edino s tem, da najdemo zaklad, zanesite se na to."

"No, Silver," je odgovoril zdravnik, "če je temu tako, grem še korak dalje; pazite na vihar, kadar ga najdete."

"Gospod", je dejal Silver, "naravnost rečeno, to je preveč in premalo. Kaj nameravate, zakaj ste zapustili kožo, zakaj ste mi dali ta zemljevid, ne vem, gotovo ne vem. In vendar sem storil vse po vaši besedi z zaprtimi očmi in brez besedice upanja! Toda ne! To je preveč. Če mi ne boste naravnost povedali, kaj mislite, le povejte, in popustim vse."

"Ne", je rekel zdravnik zamišljeno, "nimam pravice, da bi povedal kaj več; ni moja skrivnost, vidite, Silver, kajti dam vam besedo, drugače bi vam povedal. Vendar pojdem tako daleč z vami, kolikor smem, in še korak dalje; kajti če se ne motim, me bo kapitan že itak poklical na odgovor! In pred vsem vam dam šarek upanja: Silver, če prideva oha živa iz te volčje pasti, bom storil vse razun krive prisage, da vas rešim."

Silverjev obraz je žarel od ve-

selja. "Ne bi mogli reči kaj več, prepričan sem, gospod, tudi če bi bili moja mati."

"Dobro, to je moje prvo privoljenje", je pristavil zdravnik. "Moje drugo je nekoliko nasveta; imajte fanta blizu sebe, in če boste potrebovali pomoč, zakličite. Jaz grem sedaj po pomoč za vas, ki vam bo pokazala, če sem govoril tja v en dan. Z Bogom Jakec!"

In dr. Livesey mi je podal svojo roko skozi ograjo, pokimal Silverju in odšel hitrih korakov v gozd.

XXXI. POGLAVJE.

Lev na zaklad.—Flintov kalipot.

"Jakec", je rekel Silver, ko sva bila sama, "še sem jaz tebi rešil življenje, si ga ti rešil meni, in tega ne bom pozabil. Videl sem zdravnika, ko ti je dal znamenje, da bi pobegnul — po strani sem videl, da; in videl sem te reči: ne, tako jasno, kakor da bi bil ališal. To je prvi žarek upanja, ki sem ga dobil, odkar se je napad ponesrečil, in tebi se moram zahvaliti. Sedaj pa, Jakec, pojdemo z zapečatenimi povelji iskat ta zaklad; in ti in jaz se morava skupaj držati ramo ob ramo in rešila bova svoje vratove kljub usodi in sreči."

Ravno v tem trenutku nama je eden izmed mož zaklical, da je zajuter pripravljen, in kmalu sva sedela med njimi na pesku in jedla pečeneč in praženo, neosoljeno meso. Zakurili so tak ogenj, da bi lahko pekli na njem celega vola, in sedaj je postalo tako vroče, da so se mu mogli približevati samo od vetrne strani in še celo tukaj ne brez previdnosti. Z isto razsipnostjo so, mislim, tudi kuhali trikrat več kakor smo mogli povzeti, in eden izmed njih je s praznim smehljajem vrgel v ogenj, kar je ostalo, in je ogenj pri tem nenačuden gorivu zaplapolal in prasketal. Nikdar v svojem življenju nisem videl ljudi tako brez skrbi za prihodnji dan; iz roke v usta so edine besede, ki morajo nekoliko popisati njihovo ravnanje; in ko sem se spomnil, kako

se trosili žive in so njihove strše po noči spale, sem spoznal, da so popolnoma nezmožni za nadaljevanje boje, študni so bili sicer v boju zelo pogumni.

Celo Silver, ki je s kapitanom Flintom na rami vstojedel, ni imel besedice graje za njihovo brezbriskost. In to me je toliko bolj osupnilo, ker sem mislil, da se ni nikdar pokazal tako premišljenega kakor ravno tedaj.

(Dalje prihodnj.)

FOZOR! SLOVENSKE V OHLJAGU FOZOR!

Mladenič star 25 let prijaznega značaja in ima dobro delo se želi seznaniti s Slovensko gospodsko staro 18 do 25 let v svrhu ženitve. Ako katero veseli, vrediti si prijazno zakonsko življenje naj se prijavi in naj priloži svojo sliko, katero vrnem na zahtevo. Moj naslov je A. P. 1011 So. Wabash Ave., Room 5, Chicago, Ill. (Adv.)

CUNARD-ANCHOR

Najhitrejši svetovni slovenski paroblad. Naravnost svoj letnik. Četrti je nastopil v vašem mestu ali kje bliže. VINO DAMO ZASTOPNIŠTVO V Jugoslavije, Bolgarstva, Rumunije in Ogarne preko Dubrovnik in Beče. CAMERONIA, Jul 5. Volvick stana 1188. — Davet 25. Seznam do Ljubljane 50. Frsko Cherbourg vsako SREDO MAURITANIA AQUITANIA BREKANGARIA Volvick stana 1190. — Davet 25. Seznam do Ljubljane 51.21.

EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

ZASTOPNIŠTVO Slovenske Banke D. D., Zagreb. Prva Hrvatska Strojarnica, Zagreb. Francosko-Slovenska Banka, Beograd, in njih podružnice v Jugoslaviji. Ispolnjuje v gotovem AMERIŠKEM dolarju v dinarjih in krunah v slovenski kruni. POTOM POSTE IN BEZJOJAVNO. PRODAJAM SIFKARTE ZA VSE LIMBE. VAM PREDKUPIM ROJAKE IN STAREGA KRAJA. ORAVIJAM VSE BANČNE PISME. PREJEMAM DENAR NA VLOGO IN VLAČEM V SI OBRSTI. Pišite po vsaki. EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

Veliko potnikov.

V STARI KRAJ ODHAJA velike rojake. Ako ste tudi vi namenjeni tja, tedaj najbolje storite, ako potujete obni pogodbeno vredno, ki je manj zaradi točne potrošnje in priročenosti od tistih, ki so se potovali.

IZ STAREGA KRAJA bo prišlo po 1. juliju vsake večje število velikih potnikov. Ako želite tudi vi dobiti tako ceno, tedaj nam pišite po naslednja točna pojasnila. PRI POSILJANJU DENARJA o pred vsem vaše tri stvari in sicer: hitrost, cena in varnost. Naša banka vam stedi vse tri. Počinite se je torej vselje, kadar pošiljate denar. Za vas nadaljnja pojasnila se obrnite na SLOVENSKO BANKO ZAKRAJŠEK & ČEŠARK 70 — 9th Ave., NEW YORK CITY.

RAD BI IVEDELI, kje sta John Stua doma iz Vrane viš in njegova žena Terenzija, rojena Urih iz Černomlja na Doljenj skem. Za njih bi rad izvedel njih bratrance Math Urih. Prosim rojake, če kdo ve za njih naslov, naj mi to naznani, ako bosta pa sama čitala ta oglas, prosim, naj se mi javita na moj naslov: Math Urih, 5 North Tamarack, Calumet, Mich.

BOLGARSKI KRVNI ČAJ vilit gorak ob času ko greate v postelj pomagati naravi. PREGNATI PREHLAD. Vas obvaruje pred influenco. Ojca vašega jetra. In očisti vašo čreva. Bolgarski krvni čaj je sestavljen iz čistih zelišč. Vam da zdravno radeča kri v vaše žile in vas očista, da se obvarujete pred boleznijo. SE PRODAJA V VSEM LEKARNAH ali na pošti 1 velik družinski zavoj za \$1.25, ali 2 za \$2.15, ali 4 za \$3.75. Naslov: N. H. Van Schlick, President, Marvel Products Company, 9 Marvel Building, Philadelphia, Pa. (Adv.)

Nuga-Tone. Uspehi v dvajsetih dneh ali se vam pa vrne denar. Predivaja bogate rdečo kri, močne stanovitne živce, življenje polne moške in ženske. Če ste slabega zdravja in pri slabi moči, če se vam spominjate mrazi in vaše telo mrači, če ste se že navadili jemati pomladne in jesenske zdravilne vode, potem Nuga-Tone je najboljša zdravila. Nuga-Tone je sestavljen iz čistih zelišč. Vam da zdravno radeča kri v vaše žile in vas očista, da se obvarujete pred boleznijo. SE PRODAJA V VSEM LEKARNAH ali na pošti 1 velik družinski zavoj za \$1.25, ali 2 za \$2.15, ali 4 za \$3.75. Naslov: N. H. Van Schlick, President, Marvel Products Company, 9 Marvel Building, Philadelphia, Pa. (Adv.)

COLUMBIA GRAMOFONE od \$30.00 — \$250.00. VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEM JEZIKIH. Imam nove zaloge nemških importiranih "Homokord" rekordov. Brezplačne cenike dobite pri: VICTOR NAVINŠEK, 331 Grove St., Conemaugh, Pa.

NAJHITREJŠA POTNIŠKA POSTREŽBA. In NEW YORKA V TRST (Via Napoli) s Ameriškim poštним parnikom PHILADELPHIA, plus julija 1. (Medikor 15,000 ton). Parnik Philadelphia je en najhitrejših, večjih in izvrstno vredenih parnikov med New Yorkom in aredozemskimi poslovanji. Prvi, drugi in tretji razred, izvrstne tretjeje razreda kabine s 2 in 4 prostori. Dosti vins pri vsakem obedu. Za ceno in rezervacijo prijavi se pri domačemu zastopniku ali pa pri John J. Dwyer, General Agent, 180 Broadway, New York. K. W. Kempf, Gen. Western Faa. Agt., 120 N. La Salle St., CHICAGO, ILL.

ROJAK PAJK JE. V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev raspolije blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar sililo da ni vask dobil pošteno blago. Kdor od nas enkrat kupi, se kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, zlatnina, srebrnina, diamanta, prstane, dalje prave glasne Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, zastave, regalije, kape i. t. d. On je edini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia gramofone in plošče. In sam potkus in preprčili se bodete. IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Varujte sebe in vaš dom s pravo importirano nemške avtomatično pištolo. Prva nemška avtomatična pištola, "GERT-GIER" je najboljša vrsto avtomatičnih pištolo sveta, ki so poseben vzrok vsake vrste kriminalne, strahotne, kriminalne in vama, ter hitro izpustijo izstreljivo snov, da se stroje avtomatično izpusti pravi naboji brez potrošnje s roko ali odpiranja in se v istem času ponovno avtomatično pripravijo za drugi strel. To je najboljša vrsta nemške avtomatične pištola, na 22 kalibra Colt U. S. nabele, ki se doba povsem po dobi. In dolga je plava sivga jela, orohov ročnik, varnostna zasnova in se lahko reši, lahko vama vse naravnost brez vsakega snova. Izvrtneje izdelana, lepa pištola, ki se jo že kdaj prebrala v ti dobi in se navdušo prodajo za \$12.50. Naka ceno za to 22 kalibersko pravo Ortojevo pištolo je \$8.75, pri tem je vseta tudi potpisna in velja dokler ne razporedite snova. Pošilja nam vaše ime, naslov in šče kat denar, plačate ostalo \$2.50 povsem, kadar se vam pištola prične za dom. Redovno izdajamo ali pa drugo mesto. UNION SALES COMPANY, Dept. 112 11-17 S. Dearborn St., Chicago, Ill.

F. M. Dostojevskij: BESI Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.) "Vaša teorija mi ni šla nikoli v glavo; vem pa, da je niste iztuhali za nas in jo tudi bres nas izpolnite. Vem tudi, da niste vi pošrl ideje, ampak je ona pošrla vas ter potemtakem ne boste odlašali." "Kako? Mene je pošrla ideja?" "Da." "Ne pa jaz nje? To je dobro. Malce razuma imate. Samo da vi dražite, jaz pa sem ponosen zase." "Imenitno, imenitno! Saj prav tega je potreba, da ste ponosni nase." "Dovolj; izpil ste, zdaj idite." "Vraga, res bom moral," se je privzdignil Pjotr Stepanovič. "Ne, vseeno je pregodaj. Poslušajte, Kirilov, ali najdem pri Mjasičničk tistega šlovskega, saj veste? Ali se je mari tudi ona zlagala?" "Ne najdete ga, ker je tu, ne tam." "Kako tu, hudiča, kje?" "V kuhinji sedi je in pije." "Kako se je drznil!" je srdito zardel Pjotr Stepanovič. "Rekel sem mu čakati... Budalost! Saj nima ne potnega lista ne denarja." "Ne vem. Prišel je po slovo; oblečen je in pripravljen. Odhaja za smerom. Pravi, da ste podlež in noče čakati vašega denarja." "Aha! Boji se, da ga... nu, saj ga tudi zdaj lahko, ako... Kje je, v kuhinji?" Kirilov je odprl stranaka vrata v majčkeno temno sobico; odtod so prišli po treh stopnicah navzdol, v kuhinjo, naravnost v odgrajeno kamnico, kjer je stala navadno kuharična postelja. Tu, v kotu pod svetimi podobami, je sedel zdaj Fedja za surovo, nepogrnjeno mizo. Pred seboj je imel steklenico žganja, krožnik s kruhom in glinasto posodo s kosom mrzle govedine in krompirjem. Zalagal je krepko in bil menda že napol pijan; sedel pa je v svojem ratkem kožuhu, očitno ves pripravljen na pot. Za pregrado je zavrel samovar, toda ne za Fejdko: Fejdka sam ga je že teden dni podpihoval in nastavljal "za Alekseja Niliča, ker so vajeni imeti čaj ponoči." Kuharice Kirilov ni imel, in močno se mi dosdeva, da je govedino s krompirjem že zjutraj sam spekel za Fejdko. "Kaj ti je prišlo na um?" se je zakadil Pjotr Stepanovič nadenj. "Zakaj nisi čakal, kakor ti je bilo rečeno?" In z zamahom je udaril s pestjo po mizi. Fedjka se je vzrepenčil. "Počakaj, ti, Pjotr Stepanovič, počakaj," je izpregovoril, gladavo poudarjaje vsako besedo, "tvoja prva dolžnost je tu razumeti, da si na spodobnem obisku pri gospodu Kirilovem pri Alekseju Niliču, ki bi mu lahko zmerom škoroja je snail, zakaj on je pred teboj omikana glava, ti pa si komaj — tfej!" In z nekakšno elegantnostjo je suho silnil

v stran. Poznala se mu je ošabna odločnost in tisto sila nevarno, dozdevno mirno modrovaštvo, ki traja le do prvega izbruha. Toda Pjotr Stepanovič se ni več utegnil opaziti nevarnosti, kar se tudi ne bi bilo strinjalo z njegovim pogledom na stvari. Dogodki in neuspehi tega dne so mu bili čisto zmedli glavo... Liputin je stal med vrati temne sobice in radovedno gledal nizdol. "Ali hočeš imati pravičen potni list in dobro denarje, da se odpelješ, kamor sem ti rekel? Hočeš ali nočeš? Da ali ne?" "Vidiš, Pjotr Stepanovič, ti si me goljufal že od prvega začetka; v mojih očeh si podlež, da ga ni para. Nič drugega, kakor če bi rekel: umazana človeška uš — vidiš, za kaj te imam! Ti si mi obetal velike denarje za nedolžno krin za gospoda Stavrogina si se rotli na Hve in mrtve, čeprav je bilo vse skupaj sama gola tvoja hudobija. Jaz nisem bil niti za kapljico zraven, ne pa da bi tistih poldruhtisoč — in gospod Stavrogin so te onikrat po zobeh nabili, kar mi tudi že vemo. Zdaj mi spet groziš in denar ponujaš, ne da bi ziniš, za kaj. Ali meni se nekaj svita, da me zato pošiljaš v Petrograd, ker bi se rad maščeval nad gospodom Stavroginom, Nikolajem Vsevolodovičem, in se zanašal na mojo lehkomiselnost. Tudi tu se vidi, da si največji morivec na svetu. In več, česa si vreden že samo za to reč, ker si v svoji malopridnosti nehal verovati v Boga, resničnega Stvarnika nebes in zemlje? Ti nisi nič boljši od mallkovaveca; na eni stopnji stojiš s Tatarjem ali Mordvincem. Aleksej Nilič, ki je 'lozo', ti je dovoljkrat razlagal pravega Boga, našega Stvarnika, pa o stvaritvi sveta kakor tudi o sodnjem dnevu in izpremenitvi siherne stvari in vsake stvari iz knjig Skrivnega razodetja. Ti pa, trdovratneč, ostajaš gluhi in nem kakor malik brez pameti in si celo praporičaka Erteljeva zvalil za seboj, prav kakor tisti zlodej-zapeljivec, ki mu pravijo Ateist..." "Gobece pijani! Sam odira slike po cerkvah, pa še Boga oznanuje!" "Jaz, vidiš, Pjotr Stepanovič, ti povem po pravici, da sem jih odiral; toda pobral sem samo bisere, in kaj več, morebiti se je tisti trenotek tudi moja solza izpremenila pred Najvišjim, za kako žalitev, katero sem prestal, jaz sirota, ki še vsakdanjega zavetišča nimam. Ali ne veš iz knjige, da je enkrat vstarih časih neki trgovec s natančno takimim solznim vzdihom izmeknil presveti Materi božji biser iz glorijske in je potem pred zbranim ljudstvom na kolenih vrnil celo vsoto k njenemu snožju, Mati priprošnjaja pa ga je vpričo vseh ljudi blagoslovila s plaščem, tako da se je čudež zgodil takrat in je še gospodstva ukazala vse natanko zapisati v državne bukve? Ti pa si spustil mlk, to se pravi, sam prst božji si zasmehoval. In da nisi moj rojeni gospodar, ki sem te še majhnega na rokah nosil, bi opravil s teboj kar tu na mestu, kjer sva zdaj!" Pjotra Stepanoviča je popadla brezmejna jeza: "Ali si videl danes Stavrogina? Govori!" "Nikari se me ne predrzni izpraševati. Gospod Stavrogin stoji v strmenju pred teboj in ni bil niti z željo udeležen, kaj šele s kakim poveljem ali denarjem. Ti nesramneč, si kriv vsega!" (Dalje prihodnj.)

ŠTEDENJE KOT IZDATEK. KATERO POT GRE VAŠ DENAR? PRORAČUN VAŠIH PREJEMKOV IN IZDATKOV VAM BO POVEDAL TO V NAPREJ. Prihraniti denar ni tako težavno, ako se ve na kateri način. Inkuinje je dohankni, da postane štedenje čisto lahko in umovno, ako se proračuna vsaki in izdaje svojih dohodkov, brez ostra ne se kaže mali en, ali kako občutni se odčitki na letih. Ako smo torej dospeji stališča, pri katerem kontrarno naše prihranke hit vedno postanejo, naših izdatkov, s tem da polovico za prihrank dohodkov uspeh na stran tako sigurne in skrbno, ker se bi dolgovali nesvarno namemo samemu sobi-potem je vprašanje rolcen. Dajte nam priliko razločiti vam naša, ki bi bil najbolj primeren vašim potrebam. GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE FRANK SAKSER STATE BANK 82 Cortlandt Street New York N. Y.